

ДЕЙВИД МОРЕЛ ПЪТЯТ ЗА ДАМАСК

Превод от английски: Иван Атанасов, 2001

chitanka.info

В предговора към този сборник ви разказах за Филип Клас и влиянието, което той оказва върху моето творчество. Споменах и втория писател, който се отнесе към мен коренно различно. Всъщност ако не беше той, аз никога нямаше да стана писател. Това бе Стърлинг Силифант.

Малка ретроспекция. По-рано обясних, че баща ми загина през Втората световна война и майка ми, неспособна едновременно да работи и да се грижи за мен, ме настани в сиропиталище, когато бях около четиригодишен. Част от мен все още се чуди дали жената, която най-накрая дойде да ме прибере, наистина бе тази, която ме остави там. Но да приемем, че е била същата. Все още неспособна да се грижи за мен, докато печелеше прехраната ни, тя уреди да ме приемат в един менонитски^[1] приют. Там моето объркване за семейната ми принадлежност нарасна още повече. Сезоните се изтъркулваха. Всеки петък ме качваха на автобуса за града, където мама ме очакваше на автогарата. И всяка събота се качвах отново на автобуса, за да се върна в приюта. Едва когато едно дете, което живееше в друг приют, бе блъснато от кола, докато вървяло покрай шосето, майка ми реши да ме вземе при себе си.

Тогава тя вече се бе омъжила повторно, за да си имам баща, както казваше по-късно. Аз отчаяно жадувах за обичта на силен и авторитетен баща, ала новият ѝ съпруг не бе готов да изпълни тази роля. Когато го наричах „татко“, той видимо се притесняваше. Това не се промени и през следващите години, така че го възприемах като чужд човек. Бракът им сам по себе си бе пълно фиаско. Майка ми и вторият ми баща се караха толкова много, че спомените от младежките ми години са изпълнени в по-голямата си част със страх. Редица нощи кавгите им бяха така бурни, че аз се притеснявах за моята безопасност. Подражавайки на сцени от филмите, пъхах възглавници под завивките си, за да изглежда, че спя в леглото, пропълзявах под него и придрямвах на пресекулки на това, както се надявах, безопасно място.

Живяхме над един бар, а после над евтина закусвалня за хамбургери. Нямахме пари за телевизор или телефон. За развлечение в съботните вечери слушах по радиото „Стрелецът“ и „Тарзан“, докато наблюдавах през прозореца пиянските сбивания долу на

улицата. Веднъж майка ми отиде да използва уличния телефон и един заблуден курушум направи на парчетата стъклото на кабината.

Като поотраснах, открих света на киното. В онези дни киносалоните бяха като дворци и публиката не бърбореше безспир. За да спечеля пари да гледам някой филм, нареждах кеглите в залите за боулинг. А ако не можех да получа тази работа, заставах на някоя претъпкана автобусна спирка и се правех, че съм загубил парите си за билет. Винаги се намираше някой добър човек да ми даде петнайсет цента, които веднага похарчвах, за да отида на кино.

Седях часове наред в сребристия мрак, гледах първо единия, после другия филм (в онези дни даваха по два филма) и понякога оставах да ги изгледам още веднъж. За мен не беше от значение какви са филмите, макар че, да си призная, тези с многото целувки не ми се нравише особено. Важното бе, че те ме откъсваха от реалността.

Като се замисля за онова време, не е трудно да се досетя защо съм пожелал да стана писател — за да откъсвам себе си и другите хора от реалността. Но тогава бях твърде объркан, за да знам какво точно искам. Кръстосвах улиците с разни банди. На основното училище гледах като на нещо, което ограничаваше свободното ми време. В гимназията беше малко по-добре. Финансовите ни възможности се подобриха. Преместихме се в малка къща в предградията. Семейните свати намаляха. Въпреки това, когато станях в единайсети клас, бях наникъде.

През есента на 1960 г., когато интересите ми се свеждаха само до игралните домове и висенето пред телевизора по осем часа на ден, внезапно ме озари просветление (подобно на апостол Павел по пътя му към Дамаск), което промени живота ми. Дори и сега мога да кажа точната дата и час — петък, 7 октомври, 8,30 часа. Просветлението дойде от телевизионния екран и по-точно от първия епизод на сериала „Шосе 66“.

Разказваше се за двама младежи, които ала Джак Керуак пътуваха с корвета по пътищата на САЩ в търсене на Америка и самите себе си. Единият от тях, Тод, бе богато момче от Ню Йорк, чийто баща бе починал наскоро, оставяйки такива огромни дългове, че след разплащането с кредиторите му бе останала само колата. Неговият спътник Бъз беше яко улично момче от Хелс Китчън, което бе работило за бащата на Тод на нюйоркските докове и се бе

сприятелило с Тод. Тъй като по онова време Шосе 66 беше основната магистрала, която пресичаше Съединените щати, името му беше идеално за заглавие на сериала. И тъй като той разказваше колкото за Америка, толкова и за Тод и Бъз, продуцентите бяха решили да заснемат отделните епизоди в селищата, които героите посещаваха, макар че много от тях бяха далеч от Шосе 66: Бостън, Филадельфия, Бълакси, Санта Фе, Орегон Сити...

Първият епизод, „Черният ноември“, се развиваше в малко южняшко градче, в което витаеше зловеща тайна — посичането с брадва на немски военнопленник и на свещеника, който се бе опитал да го защити. Никога не бях гледал подобна история, не само по отношение на тайнствеността, напрежението и действието (сцената с електрическия трион все още е жива в съзнанието ми), но и на притегателната сила на героите и реалността, пресъздадена чрез сценария.

Открих, че очаквам с нетърпение да настъпи следващата петъчна вечер, после следващата и по-следващата... Имаше нещо в начина, по който говореха героите, емоциите, които изразяваха, ценностите, в които вярваха, и това нещо дълбоко ме разтърси и разбуди ума ми.

За първи път в живота ми започнах да се зачитам в надписите в началото и в края на филма. Кои, по дяволите, бяха хората, сътворили тези прекрасни приключения? В един епизод се разказваше за корабчетата за скариди в Мексиканския залив, със сюжет, подобен на Шекспировата пиеса „Укротяване на опърничавата“. В друг — за уличните банди в Лос Анджелис, с поетичен диалог наред мизерията. А в трети ставаше дума за пръскането на посевите във Финикс с пестициди, и то с трагичния оттенък на древногръцки мит. Тогава не знаех нищо за Сартър, екзистенциализма или за философията на битниците. Но дори и да не можех да назова онова, което преживявах, то ме караше да се чувствам емоционално и интелектуално жив. Мартин Милнър и Джордж Махарис играеха главните роли. Въпреки това, независимо от значителния им актьорски талант, аз се чувствах необичайно заинтригуван от умовете зад кадър, от създателите, които измисляха драматичните ситуации и репликите (понякога завладяващи монолози, които траеха по пет минути), произнасяни от актьорите. Режисьор беше Хърбърт

Б. Ленърд, а Сам Манърс — продуцент. Добре. Но... После осъзнах, че още едно име се появяваше в надписите след всеки епизод. Стърлинг Силифант. Сценарист. Писател. Боже мой! Осени ме нова идея.

Онзи единайсетокласник, който преди нямаше амбиции за каквото и да е, успя да открие адреса на „Скрийн Джемс“ — филмовата компания, чието име се появяваше накрая на финалните надписи. Тъй като не разполагах с пишеща машина, изпратих едно написано (по-скоро надраскано) на ръка писмо на Стърлинг Силифант, в което го питах как бих могъл да се науча да пиша такива прекрасни неща, каквито твореше той. Седмица по-късно (все още си спомням смайването си) получих отговор от него — две гъсто напечатани страници, които започваха с извинението, че толкова късно ми отговаря. Щял да ми пише и по-рано, обясняваше той, но когато пристигнало писмото ми, бил на кораб в океана. Силифант не ми разкри никакви тайни и всъщност отказа да прочете нещо, написано от мен, (отчасти заради моята неопитност, отчасти поради законови причини), но ми каза следното: „За да станеш писател, трябва да пишеш, да пишеш, да пишеш...“

След като съм изписал милион думи, аз продължавам да пиша. Ако не беше Стърлинг, никога нямаше да се запиша в университет. Нямаше да защита бакалавърска степен, да не говорим за магистърската и докторската, нямаше да срещна Филип Клас, нямаше да напиша „Първа кръв“. Едно от най-трепетните ми преживявания се случи през един летен следобед на 1972 г., когато Стърлинг ми се обади по телефона, за да ми благодари за изпратения екземпляр от „Първа кръв“ и да ми каже, че е харесал романа и че е поласкан от това, че е бил мой вдъхновител. „Ако бях котка — каза той, — щях да измъркам.“

Продължихме да поддържаме връзка, но не се срещнахме до лятото на 1985 г., когато той предложи да отиде на 4-и юли в Лос Анджелис и да прекарам празника с него. Двайсет и пет години след като за първи път се сблъсках с неговата творба, най-накрая успях да го срещна — набит мъж с широко усмихнато благородно лице, къса прошарена коса и великодушен характер. В негово лице видях бащата, който никога не бях познавал. Накрая, сякаш за да се затвори кръгът, той взе романа ми „Братството на розата“, занесе го в Ен Би Си и им предложи да направят мини сериал по него. През 1989 г., когато

сериалът бе излъчен след шампионата за Суперкупата — най-гледаното телевизионно предаване, — изпитах благоговение, щом прочетох финалните надписи и отново видях магическите думи — продуцент: Стърлинг Силифант.

Скоро след това Стърлинг ми каза, че в едно от предишните си съществувания е живял в Тайланд и сега възнамерява да се върне „у дома“. Той разпродаде вещите си в Бевърли Хилс и се премести в Банкок, където се радваше на лукса да пише каквото си иска без други крайни срокове, освен тези, които сам си поставяше. Често обсъждахме идеята да му отида на гости, но многобройните ни ангажименти все ни пречеха да я осъществим. Единствената ми връзка с него бяха честите факсове. Съжалението е ужасно чувство. Малко след осем часа сутринта на 26 април 1996 г. (никога няма да забравя тази дата, както и датата, на която излъчиха първия епизод на „Шосе 66“), закусвах и слушах новините по Националното радио, когато говорителят събщи: „Сценаристът Стърлинг Силифант, носител на наградата на Академията, тази сутрин почина на седемдесет и осем годишна възраст от рак на простатата“. Хапката заседна в гърлото ми. Бяха минали два дни от рождения ми ден. Човекът, когото възприемах като мой баща, си беше отишъл.

Стърлинг беше най-трудолюбивият писател, който някога съм срещал. Веднъж, след като му бяха извадили два мъдреца сутринта, той не мръдна от пишещата си машина до обяд. Работеше почти всеки ден и спазваше с религиозен фанатизъм крайните срокове. Легендарно плодовит и бърз, той се страхуваше да покаже пълния списък на своите творби, защото бе сигурен, че никой няма да повярва, че човек може да напише толкова много. Аз никога не съм бил плодовит или бърз, но възхитен от най-добрите му творби — динамичните му телевизионни сценарии бяха находчиви, неустойими и дълбоко съдържателни, например „В разгара на нощта“, да не говорим за „Голият град“, — винаги съм се опитвал да следвам примера му.

И така моят първи контакт с Холивуд беше положителен. Обърканото момче от улицата, което се пристрасти към киното като към противоотрова срещу мрака в живота си, откри, че мечтите, които пораждаха филмите, могат, макар и с много труд, да бъдат реализирани. Ала мнозина, които са се сблъскали с Холивуд,

са имали напълно противоположни преживявания. Твърде често към писателите са се отнасяли с безразличие, а в най-лошия случай и със злобно презрение. Те са притискани до стената, мамени и нагло лъгани. Има режисьори, които не могат да си представят, че биха могли да проявят любезност към някой, когото не трябва да впечатлят. Тяхната неспособност да контактуват с другите стига до социопатия. Аз никога не съм имал подобни проблеми във връзка с филмите, заснети по мои творби, но определено съм се сблъсквал с такива при други обстоятелства, и то толкова често, че в крайна сметка реших да опиша как се съсипват мечти в Холивуд. Това е последната част от моята трилогия за парадоксите на амбицията и тъмната страна на успеха.

Започнахме с вестникарчето. После продължихме с младия футболист. Сега ще се срещнем с един възрастен, който ще ни разкаже за разбитите сърца във филмовия бизнес. Не съм осъвременил финансовите измерения в този разказ. След двестата милиона долара бюджет на „Титаник“, с изумление си спомням колко евтино можеше някога да се заснеме филм. Следващата ми творба спечели Световната награда за фентъзи като най-добра новела за 1985 година.

---

[1] Менонити — членове на лютеранска секта, основана през 16 в. от Мено Симонис — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.